

Nro. 49.

**A' FELS. CSASZAR, ÉS AP. KIRALY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.**

Indult Bétsből Pénteken Junius 18-ik napján 1813-dik
esztendőben.

B é t s.

A' közelebb múlt kedden, úgymint e' folyó Sz.
Iván havának 15-ik napján, dél után 2 és 3 óra
közt sűrű fekete fellegek borítván bé ezen város
és vidék felett az ég kárpitját, oly nagy és
rettentő villámlásokat és menydörgéseket szültek,
a' milyenek a' leg hevesebb nyár közepébe is
béillenének. Ezeket olly nagy, sűrű, és négy
szegletű jégessövel elegyes eső követte, hogy
mind a' belső, mind a' külső városoknak úttzá-
it térdig érő víz borította bé, és mivel hirtelen
történt, sok földszínen lévő szobákba és bóltok-
ba befolyván, sok kárt okozott. Azt vélik, hogy
felhőszakadás volt, a' millyent ez idén más or-
szágokban is, nevezetesen Würtembergiában ta-

B b b

pasztaltak. Azon naptól fogva hol dél előtt, hol délután minden nap esik az eső. — Könnyen lehet képzelni, hogy ez az ártalmas esőzés sok kárt tett a' mezőkben, és a' szőlőhegyeken.

Német Ország.

A' Drézdai közönséges levelek szerint *Napoleon* Császár a' múlt Majus 31-ik napján ment bé *Boroszlóba*, a' Prussziai Sziléziának fő városába; az egyesült armádia mind hátrább hátrább vonnya magát, 's úgy tettik, mintha annak egy része *Schweidnitz* alatt telepedne meg. — *Jauer* városát a' Fr. hadi seregek elfoglalták. *Boroszlóban* már egynéhányszor Orosz posták mentek. Majus 29-ikén az Orosz Császár Adjutánsa Gróf *Schuwalow* is oda ment, a' kivel hosszasan beszélgetett a' *Napoleon* Császár fő lovász mestere a' *Vicenzai* Hertzeg (*Marsal Caulincourt*).

A' Stuttgardí és Lipsiai levelek azt tartják, hogy Majus 31-ik napján a' Frantzia Armádának avantgardája *Boroszlóba* bémarsirozván, az egyesült Orosz és Prusszus hadi seregek a' *Glatzi* és *Neisei* várak alá mentek, 's ott telepedtek le. Majus 22-ik napjától fogva több Orosz posták, 's azon hólnap 27-ik napjától fogva csak nem minden nap egy két Orosz posta, vagy inkább Kurir ment a' *Napoleon* Császár fő hadi szállására.

A' Fr. Armádának a' Prussziai Sziléziába való bémarsirozásának alkalmatosságával, minden prédálás, avagy más törvénytelen tselekedet halálos büntetés alatt meg tiltatott. — A' Prusszus General Lajtnant *Bülow*, és a' *Bellunoi* 's *Reggioi* hertzegek (*Victor* és *Oudinot* Marsalok)

vezérlések alatt lévő Frantzia hadi seregek *Treuenbrietzen*, és *Hoyerswerda* mellett keményen verkedtek egymással. A' Glogaui erős vár Szi-léziában az ostrom alól felszabadítatott.

Barajtból azt írják, hogy Gróf *Gottorp* (a' Svécziái Ex-Király IV. *Gustav Adolf*) e' folyó Mindszent havának 6-ik napján Coburgba érkezvén egynéhány pillantat múlva Hildburghausenen által tovább folytatta az útját. — Úgy hallatik, hogy Gerában a' Prusszus huszároknak kezekbe esvén másfél napig letartóztatták. Weimaron keresztül igyekezett utazni, de mivel értesére esett, hogy ottan és annak környékén imitt amott sok katonaság van, Saalfeld, Coburg, és Hildburghausen felé vette az útját.

A' Svécziái korona hertzeg *Károly János* (vólt Fr. Marsal *Bernadotte*), a' múlt Majus 18-ik napján, esteli 7 órakor érkezett meg a' Svécziái Pomerániának fő városába *Stralsundba*, 's méltóságához illendő tisztelettel fogadtatott az oda való polgári előjáróktól és lakosoktól. A' következő napon az ott talált Cumberlandi hertzeget *Ernest Augustot*, az Angliai Királynak 5-ik szülött fiát, a' vele vólt Svécziái Generálisoknak, és fő tiszteknek társaságában meg látogatta. — Majus 20-ik napján, az oda érkezett 5 batallionból álló Svécziái katonaságot is meg szemlélte, a' kik a' következő napon Hamburg felé marsiroztak, és több is fogja őket követni. Mind öszve számlálván, 24000 emberre megyen a' Svécziái Pomerániában és a' Meklenburgi hertzogségben lévő Svécziái katonaságnak a' száma.

Hamburg városának jelenvaló sorsáról a' Boitzenburgi 31-ik Majusi tudósítások után kö-

vetkezendőképen ír a' Berlini Correspondens : Hamburg városának, maga szabadságának, és ősi jussainak fenntartásáért való törekedései olly dicsőségesekek, hogy azok e' világ történeteinek históriájában örökké fel fognak maradni. Mindazáltal a' környülállások, és a' politika öszveköttetések azt hozták magokkal, hogy Orosz Generál *Tettenborn* Majus 30-ik napját követett éjjel, reggeli három órakor, a' vezérlése alatt vólt Orosz, és Prusszus katonasággal együtt Hamburgból kiköltöztvén Boitzenburgba marsírozott, melly Meklenburg - Schwerini város hét mértföldre fekszik Hamburg városától.

A' Generál *Tettenborn* corpusának onnan lett kimenetele után, a' mint néhány újság levelek írják, Dánus hadi seregek marsíroztak bé Hamburgba, a' kik a' lakosoknak vagyonaikat illendő tekintetben tartják, azt kívánván Dánia Országának politikája és haszna a' kereskedésre nézve, hogy azon népes és kereskedő város tovább is épségben, és tsendességben maradjon. Ezen történeteknek kimenetelét a' jövő idő fogja meg mutatni.

Frantzia Birodalom.

A' múlt Majus 30-ik napján következő értelmű levelet küldött a' Frantzia regens Császárné és Királyné azon Birodalombéli Püspökökhöz : „*Püspök Uram!* Luzatziában, a' Würseni veresedésben fegyverrel nyert győzedelem, mellyben az én leg kedvesebb férjem a' Császár, a' maga hadi seregeit maga személyesen kommandirozta, az Orosz Császár és Prusszus Király vezérlések alatt vólt egyesült ármádát, melly sok sántzokkal vólt körül véve, meg verte, és az a' szeren-

ise, mellyel a' maga frigyes társát, a' Szakszoniai Királyt a' maga rezidentziájába vissza vitte, és egész Országát meg szabadította; azok a' háladó könyörgések, mellyeket egész Német Ország a' seregek Istenének adott segedelméért, eleibe visznek, szolgáltatott nekem ezen levél írásra alkalmatosságot, hogy ennek vétele után, azokkal egyetemben, a' kiknek arra jussok van, a' mi népeinket a' templomokba gyűjtsék öszve, hogy annak az Istennek imádkozzanak, a' ki ezen győzedelmet minékünk adta. — Mivel ennek az írásnak egyéb tzielja nints, arra kérjük az Istent, hogy Püspök Uramat a' maga szent védelmébe vegye. *Költ a' mi Csász palotánkban St. Clouban, Majus 30 ik napján, 1813 eszt.*

Frantzia Országának minden osztályaiban öszvegyűltek a' betsületből való gárdisták. A' múlt Majus 26 ik napján indultak el az Alsó-Rénusi osztályban lévő 67 gárdisták Strasburgból öszvegyűlléseknek rendelt helyére Metzbe. Az osztály Prefectusának az elmarsirozott betsületből való gárdistákhoz mondott bútsúzó hirdetményében a' többi közt így szóllott; „Ditsósséggel felékesítetett Alsatziabélieknek fiaik, a' midőn a' Zabernei szoros útnak tetejére fel fogtok érkezni, forzújatok meg szép hazátoknak utolsó megköszöntésére, tekintetek azon 600 közönségekre, a' mellyekből sok ezer Alsátziai vitézek, Generálisok, és a' mostani leg első vezér (*Berthier Sándor*) származtak, köszöntsétek meg tisztelettel, 's esküdjetek meg egymásnak, hogy nem más-ként fogjátok azt meg nézni, mint az érdem legiónak vállaitokon való pántlikájával, és mellyeiteken való ékességekkel felékesítve.

Mostanában olly mesterséges szekeret csináltak Párisban, mellyen a' jó kenyérsütők a' szekérnek halkabb vagy sebesebb menetele alatt is tésztát gyúrhatnak, 's kenyeret sühetnek. Tettek is már avval próbát, és jó kenyeret sütöttek. Az illy kenyérsütő szekérnek sok hasznát lehet a' háborúban venni.

Hadi Történetek.

A' múlt posta napon költ 48-ik Kurirnak 673-ik lapján félbe maradt hadi tudósításnak folytatása.

Az alatt a' Moskwai hertzeg az ellenséget Klixből kiverte, a' Sprién által ment, és mindent, a' kit elő utól talált, Preilitz faluig űzte; 10 órakor azt a' falut is elfoglalta; mivel mind azáltal az ellenség tartalék seregei a' fő hadi szállásnak védelmezésére előre nyomultak, a' Moskwai hertzeg is hátrább nyomott, 's Preilitzet elvesztette. A' Dalmátziai Hertzeg (Marsal Soult) délután egy órakor előre nyomult, a' midőn az ellenség által látván azt az egész veszedelmet, melly a' tsatahelynek megváltoztatásából reá következő vala, azt is előre ellátta, hogy a' Moskwai hertzeggel való verekedésnek folytatása volna a' mi előre való nyomulásunknak megakadályoztatására egyetlen egy eszköz, magát a' Dalmátziai hertzegnek ellenébe szegezni igyekezett, és éppen akkor tettett ki a' verekedésnek következése.

Arra való nézve a' Császár a' testőrző sereggel, a' Generál Latour Maubourg (olv. *Latur-Moburg*) négy osztály seregével, és sok ágyúval az ellenség positiójának, vagy állásának jobb szárnya felé ment, a' melly az Orosz armádának

centruma, az az, dereka vőlt. A' *Morand* osztály serege, és a' *Württembergi* osztály sereg, azt a' tetőt, a' mellyre az ellenség támaszkodott vala, el foglalták. — Generál *Davaux* (olvasd *Davu*) egy batteriát, az az, olly helyet készítette, a' mellyre ágyúit kiszégeztette, és azokra tüzeltetett, a' kik azokat vissza venni igyekeztek. *Dulauloy* és *Drouot* (olvasd *Dulolo* és *Druot*) 60 tartalék ágyúkkal előbre nyomúttak. — Végre a' *Trevisoi* hertzeg (*Marsal Mortier*) a' *Dumotier* és *Barrois* (olvasd *Dümotie* és *Barroa*) osztály seregeivel a' *Kleinbaschwitzi* kortsma felé ment, és a' *Bautzenbe* vivő *Würscheni* útát elvágta. Hogy ezen újabb megtámadásnak ellene állhasson az ellenség, kéntelen vőlt a' maga jobb szárnyát meg gyengíteni, mellyet a' *Moskwai* hertzeg maga hasznára fordítván előbre nyomult, *Preisigot* elfoglalta, és az ellenséges ármádának szárnyát megkerűlvén *Würschen* eleibe marsirozott.

Dél után három órakor, a' midőn még bizonytalanságban vőlt az ütközet kimeneteléről az ármáda, és a' midőn három óráni líneában rettentő ágyúdurrogás hallatott vőlna, a' *Császár* kijelentette, hogy a' *Fr.* ármáda győzedelmet vett. Látván az ellenség, hogy jobb szárnyát megkerűlték, hátrább kezdette magát húzni, 's azután futásnak vette magát. Esteli hét órakor a' *Moskwai* hertzeg és Generál *Lauriston* *Würschenbe* mentek. E' meg lévén, parantsolatot vett a' *Raguzai* hertzeg (*Marsal Marmont*), hogy induljon el, és marsirozzon annak az útnak ellenébe, a' mellyen a' testőrző sereg ment, és foglallyon el minden sántzal körűl vett falut és

redutokat, az az, apró négy szegletű sántzokat, a' mellyeket az ellenség oda hagyott, onnan Hochkirchen felé marsirozott, 's annál fogva az ellenségnek egész bal szárnyát megkerülte, melly miatt ez nagy zürzavarba esett. A' Tarenti hertzeg is (Marsal *Macdonald*) keményen úzte az ellenségnek ezt a' bal szárnyát, és sok kárt okozott néki. — A' Császár a' Kleibaschwitzi vendégfogadóba hált a' maga testőrző seregei közt. E' szerént a' maga minden fekvéséből kihajtatott ellenség, a' maga holtakkal és sebe-ekkel béterített tsatamezejét, és egynéhány ezerből álló foglyait hatalmunkba hagyta.

Végezetét a' jövő posta napon.

Prussia Birodalom.

A' föld népének közönséges felkeléséről kiadott Kir. Rendeléseknek további folytatása.

49.) A' jeladásokat csak az all-kerületeknek Commendánsai parantsolhattyák. Ezeknek kell arra gondot tartani, hogy a' jeladás pontjaira bizonyos, és nem félékeny emberek állítassanak ki. Kötelesek lesznek arról számot adni, hogy haszontalan lármaadások ne tétetődjenek.

50.) Minden felkelő embernek hangos sípot kell magával hordani, hogy annál fogva a' sőtétben egymást megesmérhessék, 's megérthessék.

51.) A' Kerületbéli Kommendánsok tsapatokra osztják fel a' felkelő föld népét; az all-kerületbéli Kommendánsok fogják azokat vezérelni.

52.) A' Spanyol Országi *Gverillasok*nak példájok szerént, minden tsapathoz próbált tartománybéli fegyveres emberek, vagy reguláris katonák fognak adni.

53.) Az ily tsapatok, még akkor is, midőn a' szükség nem kényszeríti, mind éjjel, mind nappal gyakran kimennek portázni hat, hét mértföldre.

54.) Senki se fog arra készíttetni; arra való nézve minden felkelő seregbéli embernek három napra való eleséget készen kell othon tartani. Az uraságok is kötelesek az ő felkelő szolgálkának eleségekről gondot viselni. — A' szegényeknek és urak nélkül valóknak eleségekről a' kerületbéli Kommendánsok tartoznak gondoskodni.

55.) Az ily felkelő embereket mingyárt szoktatni kell a' portázásban, mellyek két nappal tovább ne tartzanak, mellyek a' katonai fenyítéket és a' föld esmérését tökéletesítik, 's azok által a' polgári katonaság vígyázói meg erősítetnek, a' kik most a' tartománybéli őrizőkhöz tartoznak.

56.) Hogyha az éjeli portázásokban az ellenség közzül valaki elfogattatik, a' ki a' portázókat elárúlhatná, azokat jól ki kell tudakozni, és arra vígyázni, hogy azoktól el ne árúttassanak.

57.) Az olly fogságra esett embert, a' ki erőszakosan elszökni akar, mingyárt meg kell ölni; az olly marodórökel, az az, tsapongó katonákkal, a' kik a' prédáláson találtatnak, hasonlóképen kell bánni.

58.) A' nyert fegyverek, munitiók, az az, hadi eszközök, és proviantok, vagy eleségek a' közönséghez tartoznak, a' nyert pénz és egyebek azoké lesznek, a' kik azokat elnyerik.

Az Ordonnantzoknak, az az, a' Kompaniáknak alkotásokról.

59.) Az Ordonántzok, posták, kémek állf. tattassanak fel, hogy azok által mindenről tudósítást lehessen venni.

60.) A' gyalog posták közzül minden nap, minden mértföldre egy postát kell elküldeni. Az asszoyok és 12 — 15 esztendőös gyermekek is alkalmatosok e' dologra.

61.) A' közelgető veszedelemben minden kereszt útakon, hegyeken, és dombokon kémeket kell kiállítani, és szorosán felvetni, kiki mennyi idő alatt végezheti el a' maga útját, vagy mennyi idő alatt viheti el a' parantsolatot.

62.) A' pajkos és rest postákat meg kell tsapni, még keményebb büntetésre méltók a' hazug posták, a' kik vagy mást eltsábítani, vagy magokat szükségeseknek tenni igyekeznek.

63.) Ennek az ordonnantzbeli alkotmánynak directorai, vagy igazgatói a' helybéli előjárók, a' birtokosok, a' papok, a' posta tiszték, oskolabéli tanítók s. a. t. lesznek, a' kik az ő alattvalóikat megvizsgálni és serkengetni tartoznak.

64.) Az ily kémlelés nem útalatra méltó dolog, sőt az ellenség ellen kötelesség, és igen fontos; arra való nézve mindenütt serkengetni kell azt. E' nélkül semmi próbatétel nem lehet szerentsés; egyedül a' spionság vétek és gyalázatos.

65.) Megeshetik, hogy az ostromlás alá resztetett erősségnek egy vagy más kerületjében a' lakosok magok honnyaikat egy ideig elhagyni kényszerítettetnek, és olly állapotba helyheztesdik, mellyben az ellenség ott meg nem maradhat,

és nem élhet: ilyenkor minden meggondolhatja, hogy egy elrontott falu sints, mellynek felépítése annyi költségbe kerülne, mint az ellenségnek kvartélyozása, és sattzolása.

66.) Ahoz képest az erősség környékén lévő kerületben lakó felkelő földnépek, feleségeikkel, gyermekeikkel, a' vénekkal, és leg jobb vagyonaikkal kötelesek lesznek magokat a' honnyaikból való kiköltözésre mindenkor készen tartani. Azokat az ösvényeket és utakat, a' mellyeken kifutni elvégeztek, különkülönbféle intézésekre nézve, a' mellyeken tudniillik az ellenség feléjük nyomúlhatna, előre meg kell határozni.

67.) Az egész Ország előjáróinak szívekre kell terjeszteni, hogy az illy honnyaikból kiűzetett lakosoknak szállásokról és javaikról gondot viseljenek.

68.) Menedékhelyeknek hátrább fekvő nagy városokat, szigeteket, nagy erdőkben lévő magános helyeket, mocsáros helyekkel körülvéttetett körövényeket kell választani.

69. A' veszedelemben forgó Kerületnek Kommandánsai, a' leg közelebb lévő corpusnak, vagy erősségeknek Kommandánsaival mindenkor levelezzenek, a' kik olly idején mint lehet, tudósítsák őket, mikor kellessen a' felkelő földnépnek kiindulni, és erre világosan köteleztetnek. —
Végezetét a' jövő posta napon.

Török Birodalom.

Jól emlékezhetnek a' Magy. Kurirnak érdeemes olvasói, hogy a' *Wechabiták* Arabiának nevezetes lakosi, és a' Muzulmannok, az az, a' Mahomet Próféta követői közt, néhány esztendővel ennekelőtte háború támadván, hol ezeknek, hol amazoknak szolgált a' változó hadi szerentse. Az elsőbbek sok követőket kapván,

Ásiának nagy részét meghódoltatták, *Mahomet* Próféta születésének és temetésének helyét *Mekka*t és *Medinát* elfoglalták, és azokat a' buzgó Muzulmannokat, a' kik azon szentséges helyekre nagy számmal az *Ábrahám* kápolnájának, az úgy nevezett *Kabának* meglátogatására esztendőnként oda útni szoktak, onnan ki zárták s. a. t.

Végtére a' N. Kajrói helytartó *Basa*, a' maga fia vezérlése alatt számos hadi népet küldvén ellenek, a' *Wechabitákon* győzedelmet vett, a' nevezett szent városokat tőlök visszavette, és a' *Fényes Portához* tartozó Ásiai tartományokból őket kiűzte, és mind bellyeb bellyebb szorította Arabiába. — *Mekka* városának és a' *Kabának* külsait, a' mint a' *Konstántzinápolyi* 11-ik *Majusi* tudósítások tartják, a' N. Kajrói Basának ifjabb fija *Ismail Bey* *Konstántzinápolyba* megvitte, a' kit a' *Zultán* maga eleibe audientziára botsátván, egy igen beises kardal és nyusztos mentével ajándékozott meg. Ez az *Ismail Bey* a' múlt *Majus* 2-ik napján azon nagy pompával vitte bé *Konstántzinápolyba* *Mekka* városának és a' *Kabának* külsait, a' millyennel *Medinának* külsai oda bévítettek. A' *Kiaya Bey*, az az, a' *Reis-Efiendi* (a' külső dolgokra ügyelő török minister) belső titoknokja a' *Kabának* külsait egy fedeles ezüst medentzébe felemelt kézzel vitte az egész pompás bemenetel alatt. Ennek a' dolognak emlékezetére hét napon egymás után a' város bástyái, és a' *Kapudan Basa* hajóján durrogtak az ágyúk. — Egy *Wechabitáknak* nevezetes követőjét a' *Dzubeidei Scheichet*, a' ki egy időtől fogva sok karavánusokat, az az *Mekka*ba bújdosott muzulmannokat oda való útjokban megakadályoztatott, 's annál fogva mind a' népnek mind az uralkodó *Zultánnak* haragját maga ellen felgerjesztette, lántzon vivén *Ismael Bey*, a' *Cászár* megölette.

* * *

A' tegnapi nevezetes innep miatt egész árkussal nem szolgálhattunk.